

ВІДГУК

офіційного опонента - кандидата юридичних наук, доцента Чомахашвілі Олени Шотаєвни на дисертацію Руснак Лесі Михайлівни на тему «Адміністративно-правове забезпечення права на охорону здоров'я», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Охорона здоров'я населення, створення безпечних і здорових умов для проживання людей, їх праці й відпочинку за своїм значенням є одним з важливіших завдань сучасної держави, основою формування її соціальної політики. Охорона здоров'я, як особлива сфера соціально-культурного життя суспільства, значною мірою впливає на результати соціального та економічного розвитку країни, стан демографічної ситуації, визначає разом з іншими чинниками рівень національної безпеки. Тому стратегічним завданням сучасної цивілізованої держави має бути турбота про поліпшення здоров'я кожного громадянина, забезпечення ефективності діяльності системи охорони здоров'я, як сукупності загальнодержавних, галузевих та місцевих медико-соціальних заходів, створення для населення широкої доступності кваліфікованої медичної допомоги та послуг.

В умовах реформування сфери охорони здоров'я в Україні, її інтеграції до єдиного Європейського простору, підвищуються вимоги до функціонування публічної адміністрації у цій сфері, діяльність якої має бути спрямована на забезпеченні захисту права на охорону здоров'я населення, тобто виникає необхідність в удосконаленні правових засад та адміністративної діяльності. Тому не викликає сумнівів актуальність обраної здобувачем теми дослідження. Слід відмітити також те, що тема дисертаційного дослідження Руснак Л.М. пов'язана з виконанням плану науково-дослідної роботи Інституту права та суспільних відносин Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» та є складовою частиною програми «Стратегія розвитку законодавства України».

Установивши за мету роботи комплексне дослідження адміністративно-правового забезпечення права на охорону здоров'я, визначивши зміст механізмів реалізації та розроблення пропозицій щодо удосконалення законодавства в даній сфері, автором були чітко окреслені задачі, які необхідно було виконати під час дослідження. Результати роботи, зокрема зміст роботи та отримані висновки, свідчать про те, що поставлені автором задачі загалом повністю та успішно виконані.

Визначені автором об'єкт і предмет дослідження відповідають темі та змісту роботи і не викликають заперечень.

Для розкриття задач є виправданою обрана методологія дослідження, побудована на використанні загальнонаукових та спеціально-юридичних прийомів і методів наукового пізнання, до яких, зокрема, відносяться такі методи, як: порівняльно-правовий, системно-структурний, формально-юридичний, наукового узагальнення, правового моделювання.

Звертає увагу також комплексний характер дисертаційної роботи. Так, автор не обмежує сферу наукового дослідження лише адміністративним правом, а виправдано і логічно висвітлює відповідні питання теми в розрізі конституційного, філософії, міжнародного права. Системний підхід дисертанта виявляється в дослідженні публічно-правових і приватно-правових аспектів теми.

Отже, можна погодитися з тим, що дисертація є комплексним науковим дослідженням, в якому з використанням сучасних методів пізнання, урахуванням новітніх досліджень правової науки сформульовано теоретичні засади адміністративно-правового забезпечення права на охорону здоров'я в Україні. У результаті проведеного дослідження дисертантом сформульовано ряд нових теоретичних положень, обґрунтовано відповідні висновки, рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України, зокрема: вперше в контексті аналізу адміністративно-правового забезпечення права на охорону здоров'я, розглядається як сукупність організаційно-правових форм і механізмів щодо забезпечення заходів

соціально-економічного, медико-санітарного, протиепідемічного характеру, здійснюваних спеціалізованими організаціями, метою яких є зміцнення, збереження та підтримання здоров'я людини, надання якісної професійної високотехнологічної медичної допомоги всім, хто має потребу в ній, а також забезпечення доступності отримання такої допомоги.

Ознайомлення з працями здобувача, що опубліковані за темою, засвідчує, що в результаті проведеного дослідження автором сформульовано ряд теоретичних положень, які характеризуються науковою новизною. Прикладом цього, зокрема, є удосконалення автором визначення поняття механізму адміністративно-правового забезпечення права на охорону здоров'я, як цілісного комплексу динамічних дій публічної адміністрації, що спрямовані на відновлення порушеного права населення на охорону здоров'я з усуненням перешкод, щодо їх здійснення засобами адміністративного права з можливістю застосування заходів адміністративного примусу та притягнення винних до адміністративної відповідальності (с. 84-85). Розкриття змісту цього поняття здійснено на підставі комплексного наукового аналізу щодо співвідношень категорій адміністративно-правове регулювання, адміністративно-правова охорона та адміністративно-правовий захист (с. 86-87), а запропоноване визначення видається теоретично-обґрунтованим. Новизна даного положення полягає в тому, що категорії адміністративно-правове регулювання, адміністративно-правове забезпечення, адміністративно-правова охорона та адміністративно-правовий захист можна розглядати в юридичній літературі, як ціле так і окремі частки (с. 87).

Наукове значення має здійснена класифікація структури механізму до якої входять наступні елементи (засоби): норми адміністративного права, об'єктивно виражені в законах та інших нормативних актах; адміністративно-правові відносини; акти застосування норм адміністративного права; акти тлумачення норм адміністративного права; правосвідомість; правова культура; законність (с. 92), що на погляд автора

кожний елемент цього механізму виконує певну специфічну роль у регулюванні поведінки людей.

Базуючись на зазначених вище теоретичних засадах, привертає увагу оригінальність авторської позиції щодо визначення механізму адміністративно-правового забезпечення, де механізм - це сукупність правових засобів, за допомогою яких здійснюється правове забезпечення суспільних відносин у сфері адміністративного права (с. 93-94). Аналізуючи дане визначення, автор зазначає, що існує попереднє враження про схожість цього явища з розглянутою раніше категорією «метод адміністративного права». Насправді, даючи визначення методу адміністративного права, було вказано, що це - сукупність правових засобів і способів, за допомогою яких здійснюється адміністративно-правове забезпечення відповідних суспільних відносин (с. 94).

Для забезпечення права населення на охорону здоров'я часто застосовуються Фондом соціального захисту укладення адміністративних договорів. У системі державного управління адміністративний договір застосовують також у цій сфері. Це означає, що в процесі своєї діяльності органи державного управління можуть здійснювати власні повноваження шляхом укладання адміністративних договорів. Продемонстрований системний підхід автора щодо розв'язання поставленої задачі вартує позитивної оцінки. Укладення таких договорів в подальшому є перспективним напрямком адміністративно-правового забезпечення суспільних відносин (с. 106).

Серед позитивів даної роботи слід відзначити спробу дисертанта дослідити проблему щодо створення (при необхідності) Координаційної ради за участю представників сторін та органів місцевого самоврядування для забезпечення узгоджених дій та оперативного вирішення питань, пов'язаних з функціонуванням лікарняних кас (с. 109). В цьому контексті автор зауважив, що місцеві органи державної влади та органи місцевого самоврядування в деяких випадках посприяли в укладенні таких договорів,

що є ознакою демократизації адміністративних відносин у сфері охорони здоров'я. Пропозиції хоча і є дискусійними, однак заслуговують на увагу з точки зору пошуку шляхів досягнення балансу приватних і публічних інтересів, поєднання участі громадськості та державно-владних механізмів прийняття рішень за принципом персональної відповідальності (с. 110). Продемонстрований такий підхід автора щодо розв'язання поставленої задачі вартує позитивної оцінки.

На підставі дослідження міжнародно-правових актів дисертантом визначено систему міжнародних стандартів щодо проведення реформ національної системи охорони здоров'я, та зроблено важливий висновок, зокрема про те, що саме вивчення досвіду країн світу зі схожою перехідною економікою, оцінка їх помилок і досягнень можуть дати цінну інформацію для передбачення наслідків запропонованих змін в управлінні ресурсами охорони здоров'я (с. 131).

Практичне значення роботи автора полягає у тому, що висновки, пропозиції та отримані результати можуть бути використані для подальших досліджень загальнотеоретичних питань, пов'язаних із удосконаленням адміністративно-правового забезпечення права на охорону здоров'я в Україні. Висновки та пропозиції, сформульовані дисертантом, можуть бути використані: у науково-дослідницькій роботі - для подальшої розробки досліджень в теорії адміністративно-правового забезпечення права на охорону здоров'я; у правотворчій діяльності - при вдосконаленні чинних нормативно-правових актів, що регулюють питання адміністративно-правового забезпечення права на охорону здоров'я; у навчальному процесі - при написанні підручників, навчальних посібників та викладанні курсів «Конституційне право України», «Адміністративне право України», «Право соціального забезпечення».

Апробація результатів дисертаційного дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Інституту права та суспільних відносин Відкритого міжнародного

університету розвитку людини «Україна», де була виконана дисертація. Основні положення та висновки, сформульовані в дисертації, викладено у 17 публікаціях, у тому числі в семи наукових статтях, з них п'ять опубліковано у наукових фахових виданнях України, одна стаття - у виданні іншої держави, та у 10 тезах доповідей на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, одні, з яких матеріали круглого столу. Огляд опублікованих робіт засвідчує достатню повноту викладу в них основних положень наукової новизни, висновків і рекомендацій.

Зазначене дозволяє зробити висновок, що сформульовані в дисертації наукові висновки та рекомендації, достатньо обґрунтовані та достовірні. Достовірність висновків підтверджується також їх підготовкою на основі теоретичного узагальнення, порівняльного аналізу міжнародних документів та актів іноземного і національного законодавства з досліджуваних питань, вивченням існуючої практики, а також практичною спрямованістю на використання у правозастосувальній діяльності.

Водночас, позитивно оцінюючи зміст рецензованого дисертаційного дослідження, вважаємо за необхідне зробити ряд зауважень щодо положень роботи Л.М. Руснак, які потребують додаткового пояснення чи уточнення.

1. Досліджуючи поняття «право на охорону здоров'я» автором пропонується визначення цього поняття, виходячи із ідеї права людини на охорону здоров'я, як найважливіше благо для людини будь-якого соціального походження (с. 16). Таке визначення, як вважаємо, охоплює змістову та функціональну складову даної правової категорії, при цьому поза увагою залишилася її сутнісно-ціннісна характеристики, що, безперечно, має винятково важливе значення.

2. Незважаючи на достатньо значні теоретичні напрацювання науковців у цьому плані, дана проблематика залишається плідною для наукового пошуку. Необхідно автору детальніше зупинити увагу на дослідженні основних доктринальних підходах зазначеної проблеми, щодо

визначення поняття та елементів механізму адміністративно-правового забезпечення права на охорону здоров'я.

3. Дисертант дотримується традиційного підходу щодо класифікації структурних елементів права на охорону здоров'я, водночас відзначаючи, що у роботі акцентується увага на загальносоціальні (природні) права людини (с. 37). Беручи до уваги, що основи адміністративно-правового забезпечення права на охорону здоров'я визначають як спеціальні, так і загальні конституційні засади, варто було б обґрунтувати позицію автора, більш детальноше щодо даного питання.

4. Не зовсім чітко простежується і позиція здобувача щодо запровадження обов'язкового страхування здоров'я в Україні (с. 71). Вважаємо, що із запровадження обов'язкового медичного страхування в Україні, реалізовуватиметься конституційне право громадян на охорону здоров'я, що заслуговує на визначення авторської позиції з цього приводу.

Водночас зазначені зауваження стосуються лише окремих аспектів дослідження і не впливають у цілому на його позитивну оцінку, що обумовлена відзначеними вище актуальністю, ступенем достовірності, обґрунтованості та новизни відповідних наукових результатів.

Автореферат дисертації в належному обсязі розкриває її зміст та відповідає вимогам, що ставляться ВАК України до авторефератів.

Таким чином, рецензована дисертація є завершеним, самостійним науковим дослідженням, в якому отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретно наукову задачу суттєвого значення для правничої науки, а також характеризуються практичним значенням, спрямовані на вдосконалення діючого законодавства та проектів законів.

Рецензована дисертація на тему «Адміністративно-правове забезпечення права на охорону здоров'я в Україні», подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

відповідає вимогам пункту 13 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 423 від 7 березня 2007 р. (з наступними доповненнями), а її автор - Руснак Леся Михайлівна - заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент

**доцент кафедри конституційного,
адміністративного, господарського
права та процесу**

КУПНАНУ

к.ю.н., доцент

О.Ш. Чомахавілі